

N:o 3.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen angående de grunder, som under ny härordning böra tillämpas i afseende å härens aflöning, underhåll och beklädnad; Gifven Stockholms slott den 8 januari 1883.

Kongl. Maj:t, som denna dag beslutat för Riksdagen framlägga af Kongl. Maj:t godkända förslag till lagar om härordningen, om upprätthållande af härens stamtrupp, om allmänna värnpligten samt om öfvergång från nuvarande till den nya härordningen, vill, under förutsättning att omförmälda förslag till lagar af Riksdagen antagas samt med åberopande af bilagda statsrådsprotokoll, härmed äska Riksdagens gillande af följande grunder för härens aflöning, underhåll och beklädnad:

Art. I.

Vice korpraler (vice konstaplar) och manskap.

§ 1.

1. För *stamsoldat* beräknas under hvardera af de två första åren af hans anställning i stammen 40 kronor i lega samt, då han är inkallad i tjänstgöring, månadslön af 10 kronor, kvarter in natura, underhåll, beklädnad och utredningspersedlar m. m. jemte en kontant dagaflöning af 5 öre. Lega och månadslön utbetalas icke under löpande tjänsteår till fulla beloppet åt soldaten, utan innehålles deraf en lämplig summa till den tid, då han afgår ur korpralskolan.

2. För *stamsoldat*, som efter de två första årens anställning i stammen derstädes ånyo ingått, beräknas en lega af 40 kronor för hvarje år, under hvilket han qvarstår i stammen och har skyldighet att på grund af den allmänna värnpligten undergå vapenöfning, och af 80 kronor för hvarje år, under hvilket han ytterligare qvarstår som stamsoldat, men icke har en dylik skyldighet att fullgöra, samt i öfrigt samma förmåner, som i förestående mom. 1 finnas upptagna.

3. Stamsoldat erhåller vid marsch till och från tjenstgöringsort för hvarje marschdag 75 öre i marschaflöning.

§ 2.

1. *Värnpligtigs* förmåner under tjenstgöring samt under marsch till och från mötesplatsen bestämmas i lagen om allmänna värnpligten.

2. Den, som på grund af § 42 i lagen om härordningen är skyldig att vid regemente (bataljon) genomgå 3 månaders rekryt- och förberedande korprals-skola, erhåller samma förmåner, som värnpliktig i allmänhet, med den skilnad att dagaflöningen bestämmas till 50 öre.

§ 3.

1. *Vice korpral (vice konstapel)* i stammen erhåller samma förmåner som öfrige stamsoldater med den skilnad, att dagaflöningen bestämmas till 10 öre, hvarförutom honom består ett vicekorpralsarvode af 5 kronor i månaden.

2. *Värnpliktig vice korpral (vice konstapel)*, som tjenstgör vid regemente (bataljon) för genomgående af officers- eller underofficerskurs till utbildande af värnpliktigt befäl, erhåller samma förmåner, som i föregående § mom. 2 omförmälas, med den skilnad, att dagaflöningen bestämmas till 75 öre.

§ 4.

De i föregående §§ omnämnda personer erhålla under tjenstgöring fri sjukvård.

Art. II.

Underofficerare, spel och handtverkare.

§ 5.

1. *Fast aflönad korpral (konstapel)* erhåller en lön af 20 kronor i månaden samt, då han är inkallad till tjenstgöring vid trupp, kvarter in natura, underhåll, beklädnad, utredningspersedlar m. m. jemte en kontant dagaflöning af 20 öre.

2. *Värnpliktig korpral (konstapel)* erhåller, utom examenspenningar det år, han aflägger underofficersexamen, tillika, då han är inkallad till tjenstgöring vid trupp, kvarter in natura, underhåll, beklädnad, utredningspersedlar m. m. jente en kontant dagaflöning af minst 30 öre.

§ 6.

1. *De fast aflönade sergeanterne* delas i två löneklasser sålunda, att hälften tillhör första och hälften andra löneklassen. Öfverskjutande udda antal hänföres till första löneklassen.

2. *Fast aflönad sergeant* erhåller samma förmåner som fast aflönad korpral med den skilnad, att månadslönen bestämmes för sergeant af 2. klassen till 30 och för sergeant af 1. klassen till 40 kronor samt dagaflöningen för sergeant af 2. klassen till 30 öre och för sergeant af 1. klassen till 40 öre.

3. *Värnpliktig sergeant*, inkallad till tjenstgöring vid trupp, erhåller samma förmåner som värnpliktig korpral med den skilnad, att dagaflöningen bestämmes till 80 öre.

§ 7.

Fast aflönad fanjunkare (styckjunkare) erhåller lön af 60 kronor i månaden samt, då han är inkallad till tjenstgöring vid trupp eller vid staber, inquartering in natura eller i kontant, beräknad för år i Stockholm, Göteborg och Malmö till 150 kronor och å öfriga orter till 100 kronor, samt för öfrigt lika förmåner som fast aflönad sergeant, med den skilnad att dagaflöningen bestämmes till 1 krona.

§ 8.

1. *Det fast aflönade spelet*, förutom regimentstrumpetare och regimentstrumslagare, indelas för aflöningen i 4 klasser.

Spel af 4. klassen erhålla i månadslön 5 kronor och, då de äro inkallade i tjenstgöring, kvarter in natura, underhåll, beklädnad, utredningspersedlar m. m. samt en kontant dagaflöning af 5 öre.

Spel af 3. klassen erhålla i månadslön 10 kronor samt, då de äro inkallade i tjenstgöring, samma förmåner som spel af 4. klassen, utom att dagaflöningen fastställles till 10 öre i stället för 5 öre.

Spel af 2. klassen aflönas lika med korpraler.

Spel af 1. klassen aflönas lika med sergeanter af 2. klassen.

Regementstrumslagare aflönas lika med sergeant af 1. klassen men med dagaflöning såsom fanjunkare.

Regementstrumpetare aflönas lika med fanjunkare.

2. Spelets fördelning i olika löneklasser är följande:

	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.
<i>a) vid fotfolket:</i>				
hvardtera af 21 regementen	8	8	12	12
hvardtera af 4 d:o	6	6	9	9
ett regemente	4	4	6	6
<i>b) vid rytteriet:</i>				
hvardtera af 10 regementen	5	5	2	—
<i>c) vid artilleriet:</i>				
hvardtera af 3 fältartilleriregementen	4	6	6	8
hvardtera af 2 d:o	5	8	8	10
ett fältartilleriregemente	3	5	5	7
fästnings- och positions-artilleriregementet	3	3	2	—
fästningsartilleribataljonen	1	1	2	—
<i>d) vid ingenjörtrupperne:</i>				
hvardtera af 2 ingenjörregementen	3	3	6	—
<i>e) vid trängen:</i>				
hvardera af 6 trängbataljoner	2	2	2	—

§ 9.

1. De fast aflönade handtverkarne aflönas:

de trupperne tillhörande:

batterihandtverkare med en årlig lön af	kronor	500,
gevärshandtverkare d:o d:o	»	600,
hofslagare d:o d:o	»	600,
handtverkare af 2. klassen vid ingenjörtrupperne och trängen	»	500,
d:o af 1. d:o d:o d:o	»	700,
sadelmakare	»	700,
samt kvarter in natura;		

de tygstaten tillhörande:

rustkammarsmeder med en årlig lön af	kronor	600,
tyghandtverkare d:o d:o	»	700,
besigtningrustmästare d:o d:o	»	1,500

samt under tjänstgöring inqvartering in natura eller i kontant, beräknad för år:

	i Stockholm, Göteborg o. Malmö:	å öfriga orter:
för besigtningrustmästare till	250 kronor,	150 kronor,
» öfriga handtverkare »	150 »	100 »

2. Af handtverkarna vid ingenjörtrupperne äro en tredjedel af 1. klassen och två tredjedelar af 2. klassen samt vid trängen hälften af 1. klassen och hälften af 2. klassen.

§ 10.

Underofficerare och spel erhålla under tjänstgöring fri sjukvård.

Handtverkare i tjänstgöring erhålla fri läkarevård och medicin. De hafva äfven rätt att intagas på militära sjukhus och der erhålla sjukvård mot ett afdrag på lönen af 50 öre om dagen.

Underofficerare, spel och handtverkare äro berättigade till fri läkarevård och medicin för sina hustrur och barn, om de vistas å den ort, der mannen eller fadern är tjänstgörande.

Art. III.

Officerare och härens öfrige embets- och tjänstemän.*Officerare:*

§ 11.

1. *De fast aflönade officerarne*, af hvilka kaptener, löjtnanter och regementsadjutanter delas i två löneklasser, åtnjuta nedanstående årliga löner:

löjtnanter och regementsadjutanter af 2. klassen	kronor	800,
d:o d:o d:o af 1. klassen	»	1,200,
kaptener (ryttmästare) af 2. klassen och regementsqvartermästare.....	»	1,800,
d:o d:o af 1. klassen	»	2,800,

majorer	kronor 3,500,
majorer och bataljonschefer vid trängen	} » 4,000,
öfverstelöjtnanter	
öfverstelöjtnanter och regementschefer	} » 5,000,
d:o och bataljonschefer vid trängen	
öfverstar	» 6,000,
generaler	» 8,000.

2. Inträde å lägre lön, som befriar från ständig tjenstgöring vid staber o. s. v., från kommendering till stam- och bevarings-rekrytskolor samt korprals- och garnisons-skolor äfvensom från tillfälliga kommenderingar utom regementet, kan medgifvas för minst 3 år kaptener efter fyllda 40 år, dock först efter 3 års tjenst såsom sådane, vid fotfolket, rytteriet och fältartilleriet till det antal, som tjenstgöringens behöriga upprätthållande kan tillåta.

Inträde å lägre lön medför ett tillfälligt årligt afdrag å sjelfva lönen af $\frac{1}{5}$.

3. Beriden officer uppbär för bekostande under fredstid af sadelmundering, skötsel och stallrum åt hvarje af staten lemnad tjenstehäst en årlig ersättning af 300 kronor. För hvarje tjenstehäst, som officer är skyldig att sjelf hålla, uppbär han en årlig ersättning af 400 kronor, för hvilket ofvan uppgifne utgifter samt remontering bestridas.

Furage in natura erhålles för det antal hästar, som verkligen hålles, men ej under fredstid för större antal, än § 57 af lagen om härordningen innehåller. Då furage ej lemnas in natura, beräknas ersättning därför efter 1 krona per dag.

4. Fast aflönade officerare erhålla under tjenstgöring vid trupp eller staber följande dagaflöning:

löjtnanter och regementsadjutanter	kronor 2,
kaptener (ryttmästare) och regementsqvartermästare	» 3,
majorer och öfverstelöjtnanter	» 4,
öfverstelöjtnanter, tillika regementschefer, samt öfverstar	» 5,
generaler	» 6.

5. Fast aflönade officerare åtnjuta under tjenstgöring vid trupp eller staber inqvartering in natura eller i kontant beräknad för år:

	i Stockholm, Göteborg o. Malmö:	å öfriga orter:
för löjtnanter af 2. klassen till	200 kronor,	100 kronor,
» » af 1. » »	250 »	150 »
» kaptener af 2. » »	300 »	200 »
» » af 1. » »	400 »	300 »
» majorer till	600 »	450 »

i Stockholm,
Göteborg o. Malmö: å öfriga orter:

för majorer, tillika chefer, och för öfverste-
löjtnanter till 800 kronor, 600 kronor,
» öfverstelöjtnanter, tillika chefer, öfverstar
och generaler till 1,100 » 900 »
6. Kapteners (ryttmästares), löjtnantern och regementsadjutantern
fördelning i olika löneklasser är följande:

	Kaptener (ryttmästare).		Löjtnanter.		Regements- adjutanter.	
	1. kl.	2. kl.	1. kl.	2. kl.	1. kl.	2. kl.
a) vid <i>generalstaben</i>	12	12	—	—	—	—
b) vid <i>fotfolket</i> :						
hvardera af 21 regementen	8	8	12	16	1	2
d:o 4 d:o	6	6	9	12	1	2
1 regemente	4	4	6	8	1	—
c) vid <i>rytteriet</i> :						
hvardera af 10 regementen	4	3	7	7	1	—
d) vid <i>artilleriet</i> :						
hvardera af 3 fältartilleriregementen	8	8	13	12	—	—
d:o 2 d:o	10	10	16	15	—	—
1 fältartilleriregemente	7	7	12	11	—	—
fästnings- och positions-artilleriregementet	8	7	16	16	—	—
fästningsartilleribataljonen	4	3	8	7	—	—
e) vid <i>ingeniörtrupperne</i> :						
hvardera af 2 ingeniörregementen	8	6	14	9	—	—
f) vid <i>trängen</i> :						
hvardera af 6 trängbataljoner	2	3	5	5	—	1

§ 12.

Värnpliktig officer erhåller, utom examenspenningar det år, han af-
lägger officersexamen, tillika, då han är inkallad i tjänstgöring vid trupp,
quarter in natura jemte dagaflöning, uppgående för underlöjtnant till
minst 3 kronor och för löjtnant till minst 4 kronor.

Fältläkarekåren.

§ 13.

1. Fältläkarekårens tjenstemän åtnjuta lön, dagaflöning och inqvartering efter samma grunder som motsvarande grader af officerare, nemligen:
 - öfverfältläkaren lika med öfverste,
 - fältläkare lika med öfverstelöjtnant,
 - regementsläkare lika med major,
 - 1. bataljonsläkare lika med kapten af 2. klassen,
 - 2. bataljonsläkare lika med löjtnant af 1. klassen.
2. Extra läkare delas i 2 klasser med en tredjedel i 1. och två tredjedelar i 2. klassen. Extra läkare af 1. klassen erhålla i arvode 600 kronor om året, extra läkare af 2. klassen 400 kronor.
Extra läkare åtnjuta dagaflöning enligt särskilda bestämmelser.

Hästläkarekåren.

§ 14.

1. Hästläkarekårens tjenstemän åtnjuta lön, dagaflöning och inqvartering efter samma grunder som motsvarande grader af officerare, nemligen:
 - regementshästläkare lika med kapten af 2. klassen samt kan efter 10 års tjenst i denna egenskap uppflyttas till lönegrad i likhet med kapten af 1. klassen;
 - bataljonshästläkare lika med löjtnant af 2. klassen.
2. Extra hästläkare erhålla ett årligt arvode af 400 kronor. De åtnjuta dagaflöning enligt särskilda bestämmelser.

Intendenturen.

§ 15.

1. Af intendenturens tjenstemän åtnjuta följande lön, dagaflöning och inqvartering efter samma grunder som motsvarande grader af officerare, nemligen:
 - generalintendenten lika med general,
 - öfverfältintendenten lika med öfverste,

fält- och fästnings-intendenter lika med öfverstelöjtnanter och regementsintendenter lika med kaptener af 1. klassen.

2. Följande af intendenturens tjänstemän åtnjuta icke dagaflöning men lön och inqvartering på sätt nedan sägs.

Utredningsförvaltare vid arméfördelningarnas förråd erhålla en årlig lön af 1,800 kronor, som kan efter 5 år höjas med 300 kronor och efter ytterligare 5 år med 300 kronor.

Förrådsförvaltare vid regementsförråden erhålla en årlig lön af 1,200 kronor samt ålderstillägg i likhet med utredningsförvaltare vid arméfördelningarnas förråd.

Förvaltare vid fästningsförråden samt trängbataljonernas förråd erhålla samma förmåner som förrådsförvaltare vid regementsförråden och de, som tillika äro redogörare, dessutom ett årligt arvode af 500 kronor.

Inqvarteringen utgår för förrådsförvaltare in natura samt för utredningsförvaltare såsom för löjtnant af 1. klassen.

Eklestikstaten.

§ 16.

1. Fältpastorer erhålla i lön 2,000 kronor om året samt inqvartering i likhet med kaptener af 2. klassen.

2. För regementspastorer beräknas arvoden till belopp i medeltal af 500 kronor om året.

Auditörsstaten.

§ 17.

1. Auditörer delas i 2 klasser. För auditörer af 1. klassen beräknas arvode af 1,000 kronor om året; för auditörer af 2. klassen arvode af 600 kronor.

2. Antalet auditörer inom hären fördelas i 10 auditörer af 1. klassen och 24 af 2. klassen.

Åtskillige embets- och tjänstemän.

§ 18.

1. Följande embets- och tjänstemän åtnjuta lön eller arvode och inqvartering efter för officerare bestämda grunder:

professorn vid generalstaben lön 5,000 kronor, som kan efter 5 år ökas med 500 kronor och efter ytterligare 5 år med 500 kronor samt inqvartering i likhet med major;

krigsarkivarien lön 4,000 kronor, ålderstillägg såsom professorn vid generalstaben samt inqvartering i likhet med kapten af 1. klassen;

redogöraren vid generalstaben arvode 2,000 kronor, som kan efter 5 år höjas med 500 kronor, samt inqvartering i likhet med löjtnant af 1. klassen;

amanuensen vid generalstaben arvode 1,800 kronor, som kan efter 5 år höjas med 500 kronor, samt inqvartering såsom föregående;

sekreteraren vid fortifikationen lön 3,000 kronor, ålderstillägg i likhet med professorn vid generalstaben samt inqvartering i likhet med löjtnant af 1. klassen;

verkmästare vid artilleriets tygstat lön 3,000 kronor samt ålderstillägg och inqvartering i likhet med utredningsförvaltare vid arméfördelningarnas förråd;

förvaltare af 1. klassen vid artilleriets tygstat lön 1,800 kronor samt ålderstillägg och inqvartering såsom föregående;

förvaltare af 2. klassen vid artilleriets tygstat lön 1,500 kronor, som kan efter 5 år höjas med 300 kronor, samt inqvartering såsom löjtnant af 2. klassen; och

tygskrifvare vid artilleriets tygstat lön 1,000 kronor, som kan efter 5 år höjas med 300 kronor, samt inqvartering i likhet med fanjunkare.

2. Af förvaltarne vid artilleriets tygstat äro 4 af 1. klassen och 14 af 2. klassen.

3. Musikdirektörer erhålla i årlig lön 900 kronor och under tjänstgöring dagaflöning af 2 kronor samt inqvartering i likhet med löjtnant af 2. klassen.

§ 19.

Officerare och öfrige till hären hörande embets- och tjänstemän erhålla för sina personer fri läkarevård, då de äro i tjänstgöring vid trupp.

Art. IV.

Allmänna bestämmelser.

§ 20.

1. För vissa tjänsteförrättningar och skyldigheter utgå tjänstgöringspenningar efter följande grunder:

a) för expeditionsföring vid fredsstyrkans divisioner, kompanier, sqvadroner och batterier:

till divisions-chefer månadsarvode af 50 kronor;
 » kompani-, sqvadrons- och batteri-chefer » » 40 kronor;
 » fanjunkare (styckjunkare) eller sergeanter, hvilka biträda förenämnda personer, månadsarvode af 20 kronor;

b) för tjänstgöring i hemorten med beväringens inskrifning till krigstjänst samt stannmens och beväringens redovisning:

till bataljonsområdesbefälhafvare (majorer) månadsarvode af 80 kronor;
 » deras adjutanter (regementsadjutanter) » » 40 » ;
 » deras biträden (bataljonsadjutanter) » » 30 » ;
 » kompaniområdesbefälhafvare (kaptener eller löjtnanter) månadsarvode af 60 kronor;
 » deras biträden (fanjunkare eller sergeanter) månadsarvode af 30 kronor;
 » afdelningsbefälhafvare inom kompaniområdena (sergeanter eller korpraler såväl af stammen som värnpligtige) månadsarvode af 15 kronor;

c) för disponibilitet, att ersätta afgang bland kommenderadt befäl, för ett visst antal på hvarje regemente och bataljon bland dem, som icke på annat sätt äro använde, nemligen:

till alle oanvände öfverstelöjtnanter och majorer månadsarvode af 40 kronor;

» kompaniofficerare till ett antal af:

vid hvardera af 25 fotfolksregementen	3,
» ett fotfolksregemente	2,
» hvarje rytteri-regemente	3,
» » artilleri-regemente	3,
» fästningsartilleribataljonen	2,
» hvarje ingenjör-regemente	3,
» » trängbataljon	2,
	månadsarvode af 30 kronor;

till alle oanvände fanjunkare (styckjunkare) » » 20 » ;

» sergeanter till ett antal af:

vid hvarje af 25 fotfolksregementen	3,
» ett fotfolksregemente	2,
» hvarje rytteri-regemente	2,
» » fältartilleri-regemente	3,
» » fästnings- och positionsartilleri-regemente (bataljon)	2,
» » ingenjör-regemente	2,
» » trängbataljon	2,
	månadsarvode af 10 kronor;

till korpraler till samma antal vid hvarje regemente och trångbataljon som för sergeanter månadsarvode af 8 kronor.

2. Tjenstgöringspenningar för expeditionsföring (på grund af mom. 1. a) utgå ej för de i ständig tjenstgöring vid trupp eller staber varande personer; ej heller kunna de, som uppbära tjenstgöringspenningar för tjenstgöring i hemorten med beväringens inskrifning till krigstjenst samt stammens och beväringens redovisning (på grund af mom. 1 b), tillika uppbära tjenstgöringspenningar af annan orsak.

§ 21.

Stammanskapets månadslön samt befälets tjenstgöringspenningar utbetalas för tjenstgöring, som varar $\frac{1}{2}$ månad eller derunder, med half, för tjenstgöring öfver $\frac{1}{2}$ till och med 1 månad med hel och för tjenstgöring öfver 1 till och med $1\frac{1}{2}$ månad med en och en half månads aflöning o. s. v.

§ 22.

Den, som åtnjuter dagaflöning och portion, förlorar dessa förmåner under tjenstledighet. Undantag eger dock, hvad beträffar dagaflöningen, rum för den i ständig tjenstgöring varande personalen under beviljad tjenstledighet, som, föranledd af sjuklighet, under året uppgår till icke mer än 60 dagar och, föranledd af annan orsak, till icke mer än 30 dagar.

§ 23.

Vid landtförsvaret anställd civil tjensteman, i hvilkens löneförmåner ej ingår dagaflöning, skall, efter hvad i allmänhet eller för särskilda fall kan varda af Kongl. Maj:t eller vederbörande embetsverk bestämdt, vidkännas skäligt afdrag å aflöningsbeloppet, dock icke öfverstigande fjerdedelen, derest vid erhållen tjenstledighet eller eljest förekommande hinder för tjenstens utöfning annan person till tjenstens bestridande behöfver förordnas.

Erhålles tjenstledighet på grund af styrkt sjukdomsförfall, eger afdrag å lönen icke rum under de 60 första dagarna, men, om dylikt förfall räcker derutöfver, skall å lönen afdrag, ej öfverstigande en fjerdedel, verkställas; beroende det likväl på Kongl. Maj:t att, när bevekande omständigheter sig förete, i nåder pröfva och bestämma, om löneafdraget må utgå med något mindre belopp än en fjerdedel, eller helt och hållet eftergifvas.

§ 24.

I afseende å vilkoren för åtnjutande af ålderstillägg gäller hvad i fråga om ålderstillägg för arméförvaltningens tjenstemän redan stadgadt är.

§ 25.

Officerare och underofficerare samt härens öfrige embets- och tjenstemän, som beordras till tjenstgöring i högre grad än den, de innehafva, erhålla därför dagaflöning efter den högre tjenstegraden.

§ 26.

Vid såväl tjänsteresor som särskilda tjensteuppsdrag utgå reseersättning och dagtraktamente enligt särskilda bestämmelser.

Art. V.

Öfvergångsbestämmelser.

§ 27.

Såsom *allmänna grunder* skall för öfvergången från nuvarande till den nya härordningen tills vidare gälla följande:

1. Vid de *till indragning afsedda regementen och kårer*, med undantag af fortifikationen, tillämpas fortfarande för såväl den militära, som den civila personalen nu gällande aflöningsstater, dock att de nya aflöningsgrunderna skola redan från 1884 års början, så vidt sådant utan hinder af erhållna fullmakter kan ske, gälla i fråga om fanjunkare och sergeanter utom dem, som qvarstå vid Hallands infanteribataljon och Gotlands nationalbeväring. Der arvode till förrådsförvaltare för närvarande utgår till högre belopp, än den aflöning, som för dylik tjenst enligt nya aflöningsgrunderna består, skall arvodet i förhållande dertill nedsättas.

2. Vid de *nu befintliga truppaafdelningar*, som skola bibehållas, samt vid *fortifikationen* tillämpas från 1884 års början, så vidt sådant utan hinder af erhållna fullmakter kan ske, de nya aflöningsgrunderna för samtliga officerare, fanjunkare, sergeanter, handtverkare samt regementstrumslagare och regimentstrumpetare, men i fråga om det öfriga spelet samt korpraler, vice korpraler och manskap endast för dem, som antagas eller utnämnas efter 1884 års ingång.

I afseende å *civile* tjenstemännen vid de truppafdelningar, som skola bibehållas, tillämpas från och med år 1884, såvida hinder af gifna fullmakter icke möter, de nya aflöningsgrunderna i de fall, då aflöningen för vederbörandes befattningar enligt samma grunder skall utgå såsom lön och icke såsom arvode.

Hvad beträffar fortifikationens *civile* tjenstemän, skola de nya aflöningsgrunderna, så vidt sådant utan hinder af erhållna fullmakter kan ske, från samma tid gälla i fråga om förrådsförvaltarne, men för läkare och regementsintendenten endast i den mån de blifva till ingenjörregementena öfverflyttade.

3. Vid tillämpning af hvad i punkten 2 af denna § blifvit stadgadt skall dock iakttagas:

a) att samtliga de sju vid rytteriet nu anstälde regements- och corpschefer, hvilka redan innehafva öfverstes grad, åtnjuta de med öfverstebeställning enligt nya aflöningslagen förenade förmåner;

b) att likaledes de öfverstelöjtnanter, hvilka för närvarande tillika äro corpschefer, skola, så länge de såsom öfverstelöjtnanter tjenstgöra i egenskap af corpschefer eller regementsbefälhafvare, bibehållas vid den fasta lön, som nu till dem utgår, samt åtnjuta inqvartering såsom regementschefer;

c) att annan öfverstelöjtnant, åt hvilken uppdrages tjenstgöring såsom regementsbefälhafvare, skall under tiden tillgodonjuta inqvartering såsom regementschef, men öfriga aflöningsförmåner efter sin grad;

d) att lönen för de löjtnanter och regementsadjutanter af 2. klass samt de bataljonshästläkare, hvilka till sina befattningar utnämnts före 1884 års ingång, bibehålles vid dess nuvarande belopp 900 kronor;

e) att enahanda aflöningsförmåner, som för närvarande äro förenade med underlöjtnantsbeställningarne på stat, fortfarande åtfölja samma beställningar intill dess de blifvit indragna;

f) att de fanjunkare och sergeanter vid rytteriet, hvilka redan innehafva nummerlöner, för dessa undfå ersättning under den tid de kvarstå i samma tjenst;

g) att till bataljonsläkare vid de truppafdelningar, der antalet af desse tjenstemän skall minskas, aflöningsförmånerna utgå enligt nu gällande stater intill dess antalet nedgått till det i lagen om ny härordning bestämda;

h) samt att ständigt inqvartering eller ersättning därför skall tidigast från den 1 oktober 1884 tillgodokomma fördelningsgenerallerne och inspektören för rytteriet jemte deras staber likasom fältläkarne, de hos dem tjenstgörande bataljonsläkare, så ock den till

ständig inqvartering berättigade militärpersonalen och regementsintendenterne vid sådana regementen och kårer, der dylik förmån icke enligt nu gällande bestämmelser utgår.

4. Till dem af arméns civile tjenstemän, hvilka ej äro anstälde vid viss truppafdelning, skall aflöning, der sådant utan hinder af erhållna fullmakter kan ske, från 1884 års början utgå enligt de nya aflöningsgrunderna, för så vidt aflöning för tjensten finnes der bestämd.

5. Af Kongl. Maj:t meddelas de för öfvergången erforderliga närmare bestämmelser i fråga om aflöningsförmånernas tillgodonjutande; egande Kongl. Maj:t jemväl förordna om undantag från tillämpning af de i denna § angifna allmänna grunder, der sådant vare sig till öfvergångens befrämjande, till förekommande af statsverkets onödiga betungande eller med hänsyn till billighetens fordringar må finnas i särskilda fall böra ega rum.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

AXEL RYDING.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvars-ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den
8 Januari 1883.*

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens, Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Chefen för landtförsvarsdepartementet, statsrådet Ryding, anförde i underdånighet:

Det ofullständiga skick, hvari landets försvarsväsende, efter årtiondens oförtrutet men fruktlöst arbete på dess förbättrande, allt fortfarande befinner sig, manar mig att till Eders Kongl. Maj:ts pröfning nu framlägga ett nytt förslag till härväsendets ordnande. Dessförinnan anhåller jag dock att få i minnet återkalla de olika grunder, hvarpå närmast föregående förslag hvilat, då derigenom torde klarast framstå de skäl, som för mig varit bestämmande, då jag nu går att tillstyrka Eders Kongl. Maj:t öfverlemnandet till Riksdagen af detta nya förslag.

Det är nu snart sexton år sedan den nya representationen för första gången sammanträdde till allmänt riksmöte, och det är likaledes sexton

år sedan denna samma representation för första gången företog frågan om landtförsvarets ordnande till behandling. Det var nemligen vid 1867 års Riksdag, som en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t ingick, i hvilken förklarades: »nationen kan aldrig med tillräcklig säkerhet och erforderligt lugn hängifva sig åt sin inre fredliga utveckling förrän frågan om betryggandet af dess yttre sjelfständighet på ett tillfredsställande sätt blifvit löst.» I samma skrifvelse uttalade Riksdagen såsom sin åsigt, att svenska armén borde bestå af stam, innefattande befäl och trupp, samt beväring, men anhöll i underdånighet, att Kongl. Maj:t vid uppgörandet af nådigt förslag till arméns organisation täcktes taga i öfvervägande, om och på hvad vilkor det på rote- och rusthållare hvilande besvär måtte kunna lindras eller ock aflösas samt jemväl på öfriga samhällsklasser fördelas. Kongl. Maj:t fann då för godt att af de två i den underdåniga skrifvelsen antydda alternativ välja det, som gick ut på lindringar för rust- och rotehållare, samt framlade på den grund till 1869 års Riksdag ett förslag, som förutsatte indelningsverkets bibehållande, men med en del förändringar till förmån för nyssnämnda rust- och rotehållare. Riksdagen svarade emellertid, dels att de föreslagna lindringarna enligt dess tanke i sjelfva verket icke voro några lindringar samt dels att de skulle komma att verka olika i olika trakter, hvadan Riksdagen ej ansåg sig kunna bifalla hvarken den föreslagna organisationen eller den i samband dermed föreslagna värnpligtslagen. Någon antydan om, huru Riksdagen ville hafva försvarsväsendet ordnad, förekom denna gång ej i den underdåniga skrifvelse, som besvarade den Kongl. propositionen.

Det politiska osäkerhetstillståndet i början af 1870-talet manade emellertid att snart åter vädja till representationen, för att få försvarsväsendet stärkt, hvadan Kongl. Maj:t för 1871 års lagtima riksdag åter framlade ett förslag till försvarets ordnande, bygd på indelningsverkets grund, men med uteslutande af de lindringar, som två år förut förklarats ej göra skäl för ett dylikt namn. Förslaget föll på olika beslut i Riksdagens båda kamrar, af hvilka den *andra* redan då uttalade sig för indelningsverkets *upphörande* inom 15 år, och för en af statsverket aflönad stamtrups uppsättande i dess ställe. I följd af de olika beslut, som Riksdagens båda kamrar nu fattade, kom någon underdånig skrifvelse, egnad att tjena till ledning för framtida förslag, ej att aflåtas, och Kongl. Maj:t, som emellertid fortfarande ansåg den politiska ställningen vara af beskaffenhet att mana till frågans skyndsamma afgörande, fann sig därför också oförhindrad att till den, samma år utlysta, urtima Riksdagen framlägga *ännu ett förslag grundadt på indelningsverket*, men med införande af åtskilliga lindringar i den anda, första kammaren vid

den förra lagtima Riksdagen påyrkat. Äfven detta förslag föll emellertid på olika beslut inom de båda kamrarna, och frågan om försvarets ordnande fick derefter hvila i tvenne år, tills den vid 1873 års riksdag ånyo upptogs, denna gång från Riksdagens egen sida genom en underdånig skrifvelse.

Alla hittills af Kongl. Maj:t afgifna förslag hade varit grundade på den indelta arméns bibehållande, men i nyssnämnda underdåniga skrifvelse förklarade Riksdagen bestämdt, att den ansåge indelta arméen hvarken tillräcklig för landets försvar eller lämplig såsom befälsstam för en armé, bestående af värnpligtige, samt att den antog, att Kongl. Maj:t skulle afgifva förslag till ny organisation af landets försvarsväsende, grundad på en vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten och med en befälsstam, bildad ur de värnpligtiges led mot den ersättning af statsverket, som kunde blifva erforderlig. I sammanhang härmed anhölls äfven, att den nya arméorganisationen skulle träda i verkställighet först sedan stadganden om rustnings- och roteringsbesvärens samt grundskatternas *afskaffande* blifvit af Konung och Riksdag antagna.

Stödjande sig på detta af Riksdagen gjorda uttalande lät Kongl. Maj:t utarbета och till 1875 års Riksdag framlägga ett förslag, som var grundadt på rustnings- och roteringsbesvärens upphörande och en »vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten», hvarom i den underdåniga skrifvelsen var ordadt, och hvilket förslag skulle komma till utförande först sedan beslut angående grundskatternas afskrifning blifvit fattadt. Men det oaktadt lyckades icke heller detta förslag tillvinna sig Riksdagens bifall. Kongl. Maj:t beslöt då att försöka föra frågan gradvis framåt mot det rena värnpligtssystem, hvarpå det år 1875 framlemnade förslaget hvilade, samt lät för sådant ändamål uppgöra ett öfvergångsförslag till den då föreslagna härordningen, för att visa, huru en sådan öfvergång på 15 år skulle i jembredd med skattefrågans ordnande kunna verkställas, och föreslog vid 1877 års Riksdag en kortare utsträckning af de värnpligtiges öfningstid i sammanhang med en börjande afskrifning af indelningsverket, hvarå vid flerfaldiga tillfällen yrkats, men äfven nu utan att för sin framställning lyckas ernå Riksdagens bifall. Någon underdånig skrifvelse med bestämdt uttalande af Riksdagens åsikter kom visserligen icke heller nu till stånd, då båda kamrarna stannade i olika beslut, men hvad den andra kammaren för sin del åstundade, i afseende på försvarets ordnande, framgick med bestämdhet af ett i denna kammare vid 1878 års Riksdag afgifvet och der äfvenledes godkändt förslag, enligt hvilket en ur de värnpligtiges led anskaffad stamtrupp, tillsammans med en i högst 90 dagar öfivad bevärning ansågs vara den grundval, på hvilken landets försvar borde hvila. Efter denna tid har

icke något fullständigt härordningsförslag varit hos Riksdagen under ompröfning.

Af denna kortfattade redogörelse för de skiftande arméförslag, som af den nya representationen behandlats, och för de olika beslut, som dervid fattats, framgår ett sakförhållande emellertid otvetydigt, nemligen det, att Kongl. Maj:t ej lyckats vinna Riksdagens bifall hvarken för förslag, som varit »bygda på indelningsverkets grund», eller för sådana, som afsett »en *vidsträcktare* tillämpning af den allmänna värnpligten», och såsom min uppfattning tvekar jag ej heller att inför Eders Kongl. Maj:t uttala, att lika omöjligt som det synes mig vara att, med den utvidgning och den utbildning, som de europeiska staternas arméer nu vunnit, kunna »på indelningsverkets grund» bygga ett *betryggande* försvar, utan att *samtidigt* äfven, medelst ökade öfningar för beväringen, taga i anspråk »en *vidsträcktare* tillämpning af den allmänna värnpligten», lika omöjligt torde det äfven *nu* vara att kunna vinna landets bifall för ett härordningsförslag, *uteslutande* byggt på allmän värnpligt; — en 70-årig fred förer ej gerna med sig sådana lärdomar, som erfarenheten oftast visat, att olyckligt utförda krig först kunnat bringa till mognad.

Under sådana förhållanden torde nu endast en enda väg för Kongl. Maj:t kvarstå oförsökt, och det är ett vädjande till systemet: *stam, anskaffad på frivillighetens väg och af statsverket aflönad, samt beväring*, och då det måste antagas att en allvarlig önskan förefinnes hos Riksdagen att bringa den långvariga striden om försvarsväsendets ordnande till ett slut, synes mig derföre ett förslag, uppgjordt i det syfte Riksdagen i underdånig skrifvelse af den 24 Maj 1873 sjelf angifvit, sväriligen kunna, åtminstone till sina hufvudgrunder, af Riksdagen nu förkastas.

Det är af dessa skäl, och då dessutom äfven *ett sådant* system kan medgifva en icke oväsentlig förbättring af vårt nuvarande försvarsväsende, som jag vågar tro, att alle nu kunna och böra förena sig om hufvudgrunderna af det förslag till härordning, som blifvit af den senast församlade landtförsvarskomitén utarbetadt, äfven om det för mången skulle ske med uppoffring af egen subjektiv åsigt om den i allo lämpligaste härordningsformen och med öppet öga för de brister, som visserligen äro från systemet *stam* och *beväring* oskiljaktiga; och jag tvekar icke att i underdånighet tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att för Riksdagen framlägga nämnda förslag med några få förändringar.

Det af landtförsvarskomitén utarbetade fullständiga förslag till härväsendets ordnande, som jag nu anhåller att få för Eders Kongl. Maj:t föredraga, sönderfaller i följande särskilda förslag, nemligen:

- N:o 1. Förslag till grunder för ny härordning;
 N:o 2. Förslag till lag om upprätthållande af härens stamtrupp;
 N:o 3. Förslag till lag om allmänna värnplikten;
 N:o 4. Förslag till grunder för härens aflöning, underhåll och bekläd-
 nad; samt
 N:o 5. Förslag till allmänna grunder för öfvergång från den nuvarande
 till den nya härordningen.

Departementschefen redogjorde härefter för komiténs särskilda för-
 slag samt anförde vidare:

Emot dessa förslag hafva visserligen af en del komitéledamöter
 blifvit gjorda åtskilliga anmärkningar, bifogade komiténs betänkande,
 samt i sammanhang dermed blifvit föreslagna förändringar, hvilka, ur
 många synpunkter beaktansvärda, det tillkommit mig att noga begrundas.
 Då emellertid de flesta af dessa förändringsförslag icke kunnat af mig
 biträdas, kan jag sammanfatta de allmänna skälen härför uti omdömet
 att, med så stora inskränkningar i den föreslagna härordningen, för-
 svaret *icke skulle blifva nog betryggande*. Med det system, som uti det
 af landtförsvarskomitén utarbetade och nu föredragna förslag är följdt,
 nemligen att uti en fullständigare öfvad stamtrupp söka ersättning för
 beväringens mindre öfning, får man vara mycket försigtig med vid-
 tagandet af nedsättningar, vare sig uti utbildningen eller uti säkerheten
 för stammens befintlighet, ty ganska lätt kunna sådana göra härord-
 ningen *så* svag, att den blifver svagare än den nuvarande.

Yrkandet, för besparings skull, på sådana förändringar i den före-
 slagna härordningen, hvarigenom den stridande fältstyrkan skulle komma
 att nedsättas under 100,000 man — särskildt genom reservtruppernas
 delvisa eller fullständiga indragning — kan jag icke understödja. Samt-
 ligen föregående härordningsförslag, som blifvit till Eders Kongl. Maj:ts
 pröfning framställda, hafva fordrat denna styrka; och för öfrigt är be-
 hofvet deraf i komiténs motivering samt af militära auktoriteter så full-
 ständigt ådagalagdt och af mig insedt, att jag ingalunda kan finna en
 härordning, som saknar förmåga att, vid mobilisering och då *förstärkt*
 krigsfot kräfves, uppställa denna styrka, vara *nog betryggande* för för-
 svaret af vårt land.

Anmärkningarna mot en bestämd årskontingent af stamrekryter kan
 jag lika litet biträda, då jag anser den tanke, som ligger till grund för
 bestämmelsen derom, synnerligen väl funnen såsom möjliggörande denna
 kontingents begränsande till det yttersta, på samma gång stor trygghet
 äfven vinnes för en påräknad stamstyrkas befintlighet vid krigstillfälle; —
 detta senare dock endast under den förutsättningen att full garanti före-
 finnes därför, att stammens rekrytering årligen sker på föreskrifvet sätt.

Det är också därför jag icke kan instämma med en del komitéledamöter i deras åsigt, att hvarje garanti är obehöflig, utan anser antagandet af den nya härordningen ovilkorligen kräfva en särskild garantilag angående stamtruppens vidmagthållande. De fördelar, som den af komitén i sådant hänseende föreslagna lag erbjuder, kunna ej jäfvas; och, om jag i någon mån anser en modifikation af samma lag ändamålsenlig, något, hvartill jag här nedan skall återkomma, är denna dock af sådan natur, att de sökta fördelarne derigenom icke upphävas.

De betänkligheter, som uttalats mot den för stammen föreslagna utbildningstidens längd, kan jag icke heller dela. Hela det system, hvarpå den nya härordningen bygges, förutsätter ju en fullständigare öfvad stamtrupp såsom ersättning för beväringens, det stora flertalets, mindre öfning, och att under sådant förhållande icke ens tilldela *stammen den utbildning, som i andra land gifves truppen i dess helhet*, synes mig vara att tillämpa systemet både oklokt och falskt.

Lika litet finner jag möjligt att, med en så fåtalig stam, som förslaget upptager, kunna afkorta den föreslagna öfningstiden för beväringen utan att härordningens värde skulle i hög grad nedsättas; men då det måste vara af stor vikt att uppmuntra frivilliga militäröfningar i hemorten, tror jag detta kan ske på det sätt, jag längre fram närmare skall visa, nemligen genom att en viss eftergift i det allmänna åliggandet beviljas dem, som före inträdet i hären förvärfvat en viss vapenfärdighet.

Mot komiténs förslag att för naturitets-, folkskollärare- och dermed jemförliga examinas afläggande föreskrifva en viss militär utbildning hafva äfven anmärkningar blifvit uttalade. Denna föreskrift kan dock för den värnpligtiga befälsinstitutionens skull icke i det nya förslaget utlemnas, om än någon modifikation i komiténs framställning i ämnet, på sätt längre fram vidare skall omnämnas, synes mig kunna ega rum.

Beträffande gjord anmärkning mot föreskriften, att afgången stamsoldat i vissa fall skall hafva skyldighet att undergå den allmänna värnpligtsöfningen, tillåter jag mig att här framhålla, det komiténs härordningsförslag i flera hänseenden är grundadt på bibehållandet af en dylik bestämmelse, och denna ej allenast för f. d. stamsoldaten, som dock åtnjutit full godtgörelse af kronan under den *frivilligt* åtagna tjänstgöringen, utan äfven för alla dem, som aflagt nyss nämnda examina. Skulle denna bestämmelse borttagas för alla dessa, skulle derigenom ej allenast kostnaden för stamtruppens upprätthållande till föreslagen styrka stiga i betydlig grad, utan ock, hvad värre vore, hela värnpligtiga befälsinstitutionen derigenom äfventyras. Jag kan af dessa skäl ej underlåta hemställa, att frågan om denna bestämmelses borttagande må förfalla.

För den hänsyn till uttalade särskilda meningar, hvilken jag anser möjligt att taga i andra delar, än jag redan förut angifvit, anhåller jag att här nedan närmare få redogöra.

Af hvad jag emellertid tillåtit mig anföra framgår, att jag i allt väsentligt biträder komité-majoritetens förslag, och, som jag funnit komiténs motiv och utredningar klara och öfvertygande, anhåller jag underdånigst, att, då komiténs såväl förslag som betänkande lära blifva för Riksdagen tillgängliga, nu här endast få fullständigare anföra skälen för de få förändringar i komiténs förslag, hvilka jag funnit ändamålsenliga, nemligen vid:

N:o 1. Förslag till grunder för ny härordning.

§ 5, mom. 5 och 6.

Komiterades förslag rörande organisationen af *fästnings- och positionsartilleriet* afser 2 regementen af *lika* styrka, hvaraf det ena, förlagdt å Vaxholm, skulle vara sammansatt af 4 fästnings- och 2 positionskompanier, och det andra, förlagdt å Karlsborg, utgöras af 2 fästnings- och 4 positionskompanier.

Skälen till de 2 positionskompaniernas förläggande till Vaxholm voro dels den fördel, som ansågs komma att uppstå derigenom att dessa kompanier, som i händelse af krig vore afsedda att operera i Stockholms-trakten, redan under fredstid blefve förtrogna med den terräng, för hvars försvar de ansetts behöfliga, dels att erhålla de båda föreslagna fästnings- och positionsartilleri-regementena lika stora, hvilket för befodringsförhållandena kunde vara af fördel, och dels möjligheten att uppbringa garnisonen å Vaxholms fästning till behörig styrka, hvarigenom således garnisonsförstärkning derstädes i allmänhet blefve obehöflig.

Nekas kan emellertid ej, att äfven olägenheter af ganska beaktansvärdt slag äro med en sådan åtgärd förknippade. Sålunda skulle t. ex. förråden — då af lätt insedda skäl en stor del af den just till Stockholms försvar mot landsidan afsedda materielen ej gerna kunde förenas å Vaxholm — blifva splittrade mellan sistnämnde ort och Stockholm, hvarjemte terrängförhållandena kring Vaxholm ej torde vara de lämpligaste i och för öfning och utbildning af ett positionsartilleri. Förläggandet af de två positionskompanierna till Stockholm skulle visserligen häfva nämnda olägenheter, men skulle på samma gång äfven frankalla andra af lika betänklig art. Regimentet, hvartill dessa 2 kompanier höra, skulle nemligen derigenom komma att blifva splittradt i två delar, hvaraf åter följderna skulle blifva, att positionsartilleriet, såsom utgörande den minsta delen, sannolikt skulle komma att arbeta

under ganska ogynnsamma förhållanden, då dess skolor blefvo till numerären allt för obetydliga; äfven samfärdseln mellan regementets båda stationer skulle tidtals blifva förenad med stora svårigheter, då vinterkommunikationerna mellan Stockholm och Vaxholm lemna åtskilligt öfrigt att önska. För att undvika alla dessa olägenheter, vare sig af det ena eller det andra slaget, har det derfor synt mig, som om bästa utvägen vore att förlägga hela positionsartilleriet, 6 kompanier, till Carlsborg. Derigenom vunnes icke allenast likformig utbildning för hela *detta* artilleri, utan äfven bättre skydd för dess ansenliga förråd och för dess materiel, hvarjemte äfven den å Vaxholm kvarvarande fästningsartilleribataljonen skulle erhålla en mera uteslutande för fästningskriget afsedd utbildning. Den samöfning med positionsartilleriet, som kommer de två å Carlsborg förlagda fästningskompanierna till del, kan endast vara till fördel, ty dessa två kompanier blifva att betrakta såsom ett slags reserv i första hand till positionsartilleriet, enär de sannolikt ej komma att tagas i anspråk å Carlsborg förr än under krigets senare skeden, då Carlsborg i alla händelser antagligen ej vore i saknad af behöflig artilleristyrka. Genom en sådan förläggning blefve äfven möjligt att indraga en del befäl samt att minska antalet hästar vid Vaxholmsbataljonen, hvarigenom åter skulle vinnas medel att bekosta afföning och underhåll för det större antal manskap, som, i och för garnisonstjenstgöringens bestridande å Vaxholm, blefve nödvändigt att af den derstädes förlagda bataljonen kvarhålla i ständig tjenstgöring. Äfvenledes komme genom anordnandet af förråd, stallar m. m. för hela positionsartilleriet å endast ett enda ställe ej oväsentliga besparingar att uppstå å den för härens byggnader beräknade kostnaden.

På grund af hvad jag här ofvan anfört får jag således i underdånighet föreslå Eders Kongl. Maj:t den förändring i komiterades förslag, att fästnings- och positionsartilleriet delas i 1 regemente, sammansatt af 2 fästnings- och 6 positionskompanier, samt 1 bataljon, sammansatt af 4 fästningskompanier.

§ 19.

Komiterades förslag i afseende på *officerarnes antal vid rytteriet* upp-tager endast 20 regementsofficerare mot 230 ryttmästare och subalterner, hvarigenom förhållandet blifver såsom 1 : 11,5. Motsvarande förhållande vid öfriga vapenslag är: vid fotfolket såsom 1 : 9,5, vid artilleriet såsom 1 : 8,8 och vid ingenjörtrupperna såsom 1 : 7,4. Befordringsförhållandena skulle således komma att ställa sig betydligt sämre vid rytteriet än vid

de öfriga vapenslagen, hvilket naturligtvis ej kan anses vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande. Men ej nog härmed. Det föreslagna antalet regementsofficerare uppnår ej, oaktadt den tillökning, som kommit ryttieriet till del, ens den siffra, 22, som betecknar det nuvarande antalet regementsofficerare vid nämnda vapenslag, och det kan ej heller med skäl sägas motsvara det verkliga behovet. Jag finner mig därför föranlåten föreslå vid ryttieriet ytterligare

1 öfverste och

1 öfverstelöjtnant,

hvarigenom proportionen emellan regementsofficers- och öfriga officersgrader der blifver såsom 1 : 10,5.

Af ofvannämnde två officerare är den ene, öfversten, afsedd att vara chef för ridskolan, och den andre, öfverstelöjtnanten, ämnad dels till ordförande i remonteringskommissionen och dels att placeras till tjänstgöring vid det i Stockholm förlagda ryttieriregementet, hvilket, såsom afsedd att alltid hafva en större styrka gammalt manskap i ständig tjänstgöring, torde vara i behof af en regementsofficer mer än de öfriga ryttieriregementena.

Genom här föreslagna tillökning uppnås äfven den fördelen, att man vid mobilisering får tillgång på 2 brigadchefer vid den sjelfständiga ryttierifördelningen, der ofta förekommande detacheringar göra behovet af ett större antal regementsofficerare rätt kämbart.

§ 20, mom. 5 och 6.

I enlighet med hvad jag vid § 5, mom. 5 och 6, anført, är en nedsättning i antalet fast befäl vid fästnings- och positionsartilleriet möjlig, och har jag beräknat denna nedsättning till

2 kaptener,

1 löjtnant,

2 styckjunkare,

2 sergeanter och

3 konstaplar.

§ 41.

I de af komiterade föreslagna bestämmelserna rörande de värnpligtiges utbildningstid ernar jag tillstyrka Eders Kongl. Maj:t vissa förändringar. Då emellertid dessa bestämmelser närmast höra under lagen om den allmänna värnpligten, anhåller jag att här nedan dertill få återkomma.

§ 42, mom. 1.

Den lydelse, komiterade gifvit föreskriften om skolungdomens vapenöfningskyldighet, anser jag vara af beskaffenhet att tariffva en omredigering i det syfte, att s. k. privatisters skyldighet att i öfningarna deltaga, äfvensom de fysiskt svages rättighet att derifrån blifva befriade, på ett tydligt och klart sätt varda uttalade.

Men äfven i fråga om den föreslagna öfningstidens längd af 4 månader anser jag mig böra tillstyrka Eders Kongl. Maj:t en förändring. Jag tror nemligen, att, till en början åtminstone, ej mera än sammanlagdt 3 månaders rekryt- och förberedande korpralsskola vid regemente eller bataljon bör fordras. Är den i skolan lagda grunden sådan den bör vara, torde denna tid vara tillräcklig och skäl ej förefinnas att nu begära längre tid än som oundgängligen behöfs för en öfning, som dock icke befriar från den allmänna skyldigheten att undergå 90 dagars öfning vid hären på grund af värnpliktslagens bud. Skulle i framtiden en förlängning af skolungdomens vapenöfningskyldighet visa sig nödvändig, skall måhända en sådan ej heller blifva allt för svår att erhålla.

Genom att föreskrifva endast 3 månader vinnes också den fördelen, att skyldigheten lättare kan på *en* sommar fullgöras, hvilket för många af de ifrågavarande ynglingarne torde få anses såsom en stor fördel, på samma gång som äfven för den, hvilken vill fördela skyldigheten på tvenne somrar, en betydlig förmån ernås i det afseendet, att han dels en längre tid under hvardera sommaren kan få vistas i hemmet och njuta af de företräden, som en sådan vistelse alltid medför, och dels få, äfven under sommarferierna, tid till hemstudier. I denna § talas äfven om, att särskilda stadganden med närmare bestämmelser rörande dessa öfningar framdeles böra utgifvas, och torde dessförinnan Eders Kongl. Maj:t finna för godt att åt sakkunnige skolmän, läkare och officerare (möjligen åt den nuvarande skolkomitén, med i så fall behöflig förstärkning) öfverlemna att uttala sig om de försigtighetsmått, som böra vidtagas, för att förekomma öfveransträngning för de exercerande ynglingarne under den ifrågasatta rekryt- och förberedande korpralsskolan.

§ 43, mom. 3.

Ehuru jag visserligen finner bestämmelserna i § 46 rörande rättigheten att uppkalla stammanskapet för vanliga fall tillfyllestgörande, anser jag dock, alldenstund tillfällen, omöjliga att förutse, kunna inträffa, vid hvilka ett inkallande af trupper visar sig vara af behovet påkalladt, vara orätt att i alltför bindande ordalag affatta ifrågavarande moment,

och får därför uti föreskriften om stamsoldats inkallande, »endast till 30 dagars repetitionsöfningar årligen» tillstyrka Eders Kongl. Maj:t borttagandet af ordet »endast».

§ 44.

På grund af min föregående vid § 5, mom. 5 och 6, gjorda underdåniga hemställan om manskaps qvarhållande i ständigt tjenstgöring vid »fästningsbataljonen», finner jag nödigt att till denna § foga ett nytt moment, innehållande föreskrifter härom.

§ 45, mom. 1 och 5.

Af samma skäl, som vid föregående § nämndes, finner jag i mom. 1 af denna § nödvändigt göra en förändring för att uttrycka, att till de truppafdelningar, hvilka äro afsedda att hafva garnisonsskolor, äfven bör hänföras fästningsartilleribataljonen.

Hvad jag ofvan yttrat rörande § 44 eger äfven sin tillämpning på mom. 5 af denna §.

§ 58 mom. 2.

Då, i händelse min underdåniga hemställan rörande fästnings- och positionsartilleriet bifalles, hästar ej komma att tilldelas regementsoffice-
rarne vid Vaxholms fästningsbataljon, finner jag nödigt för sådant fall vidtaga en omredigering af mom. 2 af denna §.

N:o 2. Förslag till lag om upprätthållande af härens stamtrupp.

Detta lagförslag anser jag kunna genom en omredigering förenklas och förtydligas. Med afseende på dess särskilda bestämmelser finner jag dock icke behöfligt att föreslå någon förändring i sak, mer än beträffande den skyldighet, som enligt § 6 (§ 9 i nu framlagda förslag) skulle åligga ett rekryteringsområde, att, derest rekryt icke erhålles mot den af statsmedel utgående legan, tillskjuta hvad derutöfver erfordras. Jag anser nemligen det erforderliga tillskottet böra fördelas lika mellan rekryteringsområdet och det landsting, inom hvars område detsamma är beläget. De betydande fördelar, som komitén velat uppnå genom att öfverflytta rekryteringsansvaret i sista hand å de särskilda orterna i stället för att låta detsamma, såsom i 1878 års förslag, under alla förhållanden hvila å staten, komma derigenom ingalunda att gå förlorade, men

deremot de omkostnader, som enligt komiténs förslag i vissa fall kunna drabba de särskilda rekryteringsområdena, att i någon mån fördelas på ett större område, hvarigenom missgynnande omständigheter vid något särskildt tillfälle icke blifva den enskilde till alltför mycket förfång. För en sådan fördelning af här ifrågavarande kostnad mellan landstinget och rekryteringsområdet har jag dessutom funnit stöd i bestämmelserna i nu gällande skjutsstadga angående fördelandet af omkostnaderna för skjutsningsbesvärets utgörande äfven å landstinget.

N:o 3. Förslag till lag om allmänna värnpligten.

§ 27.

Den tid, värnpliktig skall vara skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid, hafva komiterade föreslagit att bestämmas till högst 90 dagar. I denna i och för sig allt för korta utbildningstid skulle jag icke vilja föreslå någon förändring, ledande till minskning, såvida jag icke ansåge det vara nödvändigt att med en härordning, sådan som den föreslagna, der fotfolkets hufvudbeståndsdel utgöres af svagt öfvad beväring, försöka på allt sätt höja skjutfärdigheten, som i nutidens militärutbildning spelar en så viktig rol. Ett sådant medel af ganska kraftig natur synes mig ligga i bestämmelsen, att den, som fullgjort vissa öfningar och kan uppvisa ett visst mått af färdighet i skjutning, varder befriad från 20 dagar af beväringsskyldigheten under 1. året, och jag anser mig därför också kunna i underdånighet tillstyrka Eders Kongl. Maj:t införandet af en dylik bestämmelse i den nya värnpligtslagen.

Jag har dessutom så mycket mera funnit mig manad härtill, som skjutskicklighet i ej allt för ringa grad måste förefinnas hos den *landstorm*, som utgår från en svagt öfvad beväring, för så vidt denna landstorm på det hela taget skall kunna anses vara till någon nytta för försvaret, och ytterligare äfven af det skälet, att de svagare skyttarne kunna å mötesplatserna få mera öfning i skjutning och hvad dertill hörer, derigenom att en del af beväringssstyrkan på förhand undangjort hvad på detta utbildningsområde fordras. Att det slutligen enligt all sannolikhet blir företrädesvis de norra orternas befolkning med dess i allmänhet större skjutskicklighet, som af denna bestämmelse kommer att draga fördel, torde äfven tala till fördel för förslaget, enär, då somrarne der äro kortare än i de sydligare provinserna, en lättnad i tungan och en minskning i tiden der kunna synas företrädesvis önskvärda.

Betänkligheter hafva visserligen vid här ifrågasatta föreskrift uppstått hos mig rörande dess tillämplighet å specialvapnen, men då det synes mig viktigt att lagens bud, så långt möjligt, drabbar alla lika, och då en del enklare rörelser på exercisens område äfven af dessa vapens beväring kunna på förhand undångöras, samt slutligen skjutfärdighet i viss mån äfven af denna måste fordras, har jag låtit dessa mina betänkligheter falla.

I afseende på de fordringar å annan militärisk förkunskap, man bör uppställa såsom vilkor för befrielse från 20 dagars vapenöfning, har jag ansett dessa fordringar böra lämpas efter det, som öfvas under den första tiden af beväringsskolan.

Jag är nemligen af den bestämda öfvertygelsen, att den här ifrågasatta afkortningen af öfningstiden bör förläggas till *början af rekrytskolan*, ty hvad som kan undångöras i hemorten är naturligtvis närmast att hänföra till just det, som under nämnda tid på mötesplatsen inläres, under det att alla öfningar i fälttjänst, eller i allmänhet större truppförband, på grund af sin natur förbjuda sig sjelfva på någon annan plats än den, hvarå det stora flertalet af beväringen och ortens regemente äro sammandragna. Att således medgifva någon afkortning på repetitionsöfningarna anser jag på grund af här anförda skäl ej kunna komma i fråga.

I sammanhang härmed får jag äfven tillstyrka Eders Kongl. Maj:t borttagandet af ordet »högst» framför orden »90 dagar», ty dels anser jag, att lagar måste vara affattade i bestämda ordalag, så att all misstyding undvikas, och dels finner jag ordet obehöfligt, sedan tillägget om befrielse från ett visst antal dagar för förvärfvad färdighet i hemorten tillkommit.

§ 43.

Då staten under tjänstgöring icke kan hålla landstörnsman med uniform, torde dock vara nödvändigt, att han tilldelas ett igenkännings-tecken, lämpligt att utmärka hans egenskap af krigsman; och får jag med anledning deraf föreslå Eders Kongl. Maj:t §:ns fullständigande i sådant syfte.

§ 50.

I samband med den befrielse i vissa fall från en del af den för värnpliktig i allmänhet bestämda tjänstgöringstiden under fredstid, som jag vid behandlingen af § 27 föreslagit, finner jag lämpligt att, på grund af de der för befrielsen anförda skäl, hos Eders Kongl. Maj:t hemställa äfven om en dylik befrielse under öfvergångstiden till den nya härordningen, der vid jag dock anser, att, förr än värnpligtsöfningarna i allmänhet blifvit

utsträckta till 80 dagar, denna befrielse ej bör uppgå till mer än 15 dagar, på det de värnpligtige, som kunna komma att tillgodonjuta densamma, icke må under öfvergången erhålla alltför knapp utbildning i trupp.

Bland öfvergångsstadgandena till lagen om allmänna värnpligten anser jag äfven nödigt föreslå Eders Kongl. Maj:t att inrymma bestämmelse derom, att den förhöjda dagaflöning, som enligt § 38 mom. 2 tillkommer värnpliktig under tjänstgöring, i jemförelse med hvad för närvarande utgår, ej må komma under öfvergången dem till godo, som icke åläggas mer omfattande utbildning än för närvarande.

Slutligen har jag ansett i värnpligtslagen böra införas ett tillägg, hvarigenom, i öfverensstämmelse med den af landtförsvarskomitén i motiven till dess förslag uttryckta mening, det komme att bero på särskild nådig pröfning af Eders Kongl. Maj:t, om, i hvad mån och under hvilka vilkor befrielse från de i lagen föreskrifna skyldigheter kunde tills vidare medgifvas den nomadiserande lappbefolkningen.

N:o 4. Förslag till grunder för härens aflöning, underhåll och beklädnad.

§ 5. mom. 2, § 12.

Då, såsom af komitén i dess motivering äfven framhålles, svårighet antagligen kommer att förefinnas, särskildt under de första åren efter den nya härordningens antagande, att erhålla hela det antal värnpligtige underofficerare och officerare, som i det nya härordningsförslaget förutsättes, tillåter jag mig inför Eders Kongl. Maj:t få framhålla ändamålsenligheten af en omredigering af här ifråga varande §§ i det syftet, att större frihet lemnas Kongl. Maj:t att bestämma det värnpligtiga befälets förmåner, vare sig i examenspenningar eller i form af gratifikationer efter verkställd tjänstgöring. Om hela det anslag, som finnes upptaget för betäckande af aflöningsförmånerna för det värnpligtiga befälet, beräknadt till fullt antal, ställes såsom reservationsanslag till Kongl. Maj:ts förfogande, kunde Kongl. Maj:t ega frihet, att, i den mån, som besparingar på anslaget sådant tillåte, höja detta befäls aflöningsförmåner utöfver det i lagen såsom minimum bestämda. Härigenom uppmuntrades inträdet i hären såsom värnpligtigt befäl, särskildt då behovet af dylikt vore som störst. Naturligt torde äfven vara, att, i den mån, som det behöfliga antalet sedermera erhålles, aflöningsförmånerna äfven nedgå till det normala. En sådan anordning kan i alla händelser ej betecknas annorlunda än såsom praktisk och skall säkerligen väsentligen bidraga att tillföra hären högsta

möjliga antal värnpligtsbefäl, utan att den ursprungligen beräknade utgiften för dylikt befäls anskaffning behöfver komma att öfverskridas. Skulle man icke på detta sätt tillvägagå, är otvifvelaktigt att, i händelse ett större antal vakanser bland det värnpligtiga befälet uppstode, detta skulle förr eller senare leda till förhöjning af de i sjelfva lagen införda aflöningsförmånernas belopp, hvilka sedermera icke lika lätt skulle kunna nedsättas, då benägenheten att i hären inträda såsom värnpligtigt befäl sedermera komme att motsvara behofvet.

Till de af komitén i fråga om aflöningen föreslagna bestämmelser torde böra läggas föreskrift om skyldighet för de civile tjänstemän vid hären, i hvilkas löneförmåner ej ingår dagaflöning, att i vissa fall vidkännas afdrag å aflöningsbeloppet under tjänstledighet, och anser jag bestämmelser i detta ämne lämpligen böra meddelas i öfverensstämmelse med hvad som enligt kongl. cirkuläret den 9 November 1860 är för en del andre civile tjänstemän gällande. Likaledes och då med några civila tjänster skulle följa rätt att efter vissa år erhålla ålderstillägg, torde föreskrift böra meddelas att för rättigheten att komma i åtnjutande af denna förmån skola gälla samma vilkor, som i sådant hänseende redan blifvit stadgade för civile tjänstemännen vid arméförvaltningen.

N:o 5. Förslag till allmänna grunder för öfvergång från den nuvarande till den nya härordningen.

Mom. 10.

Sedan rekrytering af manskap vid rust- och rotehållsregementena, enligt mom. 10 (§ 8 i det nu framlagda förslaget), upphört omedelbart efter det lagen om den nya härordningen blifvit antagen, skulle under återstående delen af det år, då detta skett, ledigblifna nummer besättas med volontärer; men då det uppenbarligen måste så väl för rust- och rotehållare, som äfven för statsverket, medföra större fördel, derest i stället finge erläggas vakansafgifter, att användas till volontärers aflöning, har jag ansett mom. 10 böra i detta syfte omredigeras.

Mom. 11 och 19.

Bestämmelserna i dessa mom. angående öfverlemnande i vissa fall af häst och persedlar till staten har jag funnit böra, för vinnande af större reda, sammanföras på ett ställe (§ 12 p. 1 och 2 i det nya förslaget) samt för öfrigt böra affattas så, att de föreslagna bestäm-

melserna i mom. 11 komma att afse äfven det roterade rytteriet, så vidt de äro derå tillämpliga, samt att mom. 19 kommer att omfatta äfven infanteriet, hvarjemte måste iakttagas, att skyldigheten till aflemnande af häst och persedlar för vakanta nummer ej må inträda förr, än i den mån gällande vakanskontrakt tilländalöpa.

Beträffande det af komitén i mom. 11 föreslagna stadgande, att häst och persedlar skulle kunna till staten öfverlemnas redan vid öfvergångstidens början, för så vidt sådana bestämmelser dervid göras, att statsverket icke åsamkas ökade kostnader, lärer införandet af ett sådant stadgande i öfvergångslagen icke kunna ske utan att föranleda betydande svårigheter i fråga om bestämmelserna rörande afskrifning af rustnings- och roteringsbesvärerna, och då dertill kommer, att medgifvandet ändock skulle blifva i hvarje fall beroende på särskild pröfning, synes stadgandet böra ur öfvergångslagen uteslutas. I denna lag torde deremot böra införas bestämmelserna derom, att rusthåll eller rote, som har skyldighet att hålla häst, skall under öfvergångstiden, om det påfordras, från den tid vakanskontrakt upphört att gälla eller karl afgått, mot ersättning, ombesörja vård och utfodring af staten tillhörig häst under de tider, då den icke tages i anspråk för Kronans räkning, allt i närmaste öfverensstämmelse med hvad härutinnan blifvit af skatteregleringskomitén i dess betänkande (del. III, sid. 249) föreslaget.

Mom. 14.

Enligt detta mom. (§ 10 i det nya förslaget), skulle det indelta manskap, som kvarstår i tjenst vid öfvergångstidens slut och då öfvertages af staten, likväl i de fall, då manskapet är aflönadt med torp, bibehållas vid torpet. Bestämmelse har af landtförsvarskomitén tillika föreslagits om den ersättning för torpets afkastning, som i dylika fall borde tillkomma rust- och rotehållare, men då en sådan bestämmelse torde hafva sin rätta plats i den lag, som kan blifva beslutad angående rustnings- och roteringsbesvärernas afskrifning, lärer den böra uteslutas ur öfvergångslagen.

De af mig här ofvan förordade förändringarna i komiténs förslag till ny härordning hafva blott ett mindre väsentligt inflytande på de af komitén beräknade kostnaderna för samma härordning och i alla händelser lända de i sin helhet till någon besparing. Med införandet af två regementsofficerare vid rytteriet utför de af komitén föreslagna följer visserligen en förökad kostnad af omkring 15,400 kro-

nor*), men med nedsättandet af skolungdomens vapenöfningskyldighet vid regemente eller bataljon från 4 till 3 månader följer deremot en nedsättning i kostnaden af omkring 34,000 kronor**).

De af mig föreslagna ändringarna i den af komitén föreslagna organisationen af fästnings- och positions-artilleriet föranleda ingen nämnvärd skilnad i kostnaden; och hvad angår den besparing, som skulle kunna uppkomma genom en del värnpligtiges befrielse från beivrandet af 20 dagars vapenöfning, anser jag den tillgång, hvilken derigenom erhålles, men hvars belopp nu svårligen låter sig beräkna, då man ej kan veta antalet af dem, som kunna komma i åtnjutande af sådan befrielse, böra vara att tillgå för att användas till att genom utdelning af skarp ammunition, genom hjälp vid anskaffning och underhåll af målskjutningsmateriel, genom anslag till målskjutningspremier, m. m. uppmuntra skjut- och vapenöfningars bedrivande i hemorterna för höjandet af befolkningens allmänna krigsduglighet.

På det en fullständig öfversigt af den afsedda nya härordningen måtte kunna vinnas, har i landtförsvarskomiténs särskilda förslag blifvit upptagna ej allenast de egentliga hufvudgrunderna för organisationen, utan äfven sådana bestämmelser, som, i händelse hufvudgrunderna godkännas, äro för deras tillämpning och genomförande nödiga. Men då emellertid en stor del af dessa senare bestämmelser, såsom afseende hufvudsakligen mera speciela förvaltnings- eller verkställighetsåtgärder, är af beskaffenhet att ej lämpligen böra inrymmas i författningar afsedda att antagas såsom lagar af Konung och Riksdag samfäldt, har jag, med iakttagande af de utaf mig här ofvan förordade förändringar, jemte en

*) Ökad kostnad för en öfverste, chef för ridskolan, lön	6,000 kr.	
häst- och furage-ersättning	2,295 »	8,295 kr.
D:o för en öfverstelöjtnant ordförande i remonterings-		
kommissionen	4,000 kr.	
häst- och furage-ersättning	2,295 »	
inqvartering	800 »	7,095 »
		<u>Summa 15,390 kr.</u>

Ann. För bägge äro dagaflöning beräknade i komiténs förslag på ridskolans och remonteringskommissionens stater, hvarförutom chefen för ridskolan åtnjuter inqvartering in natura.

**) Minskad kostnad för:

340 elever vid folkskolelärareseminarierna.
1,200 d:o d:o de högre läroverken.

Summa 1,540 under 15 dagar à 1,47 kr. (0,97 + 0,50) 33,957 kronor.

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 1 Saml. 1 Afd. 3 Häft.

del nödiga befunna redaktionsförändringar, uti särskilda förslag till lagar om »härordningen», om »upprätthållande af härens stamtrupp», om »allmänna värnpligten», samt om »öfvergång från nuvarande till den nya härordningen» sammanfattat de stadganden, hvilka synas mig vara af sådan beskaffenhet att, då indelningsverket skulle genom den nya härordningen efter hand upphävas, deras antagande bör, jemlikt 80 § Regeringsformen, af Eders Kongl. Maj:t fordras såsom vilkor för indelningsverkets afskaffande.

Sedan departementschefen härefter föredragit dessa lagförslag, hvilka finnas fogade vid dagens protokoll, och dervid tillkännagifvit, att förslaget till lag om allmänna värnpligten blifvit af honom uppgjort efter öfverläggning och gemensam beredning med chefen för sjöförvarsdepartementet, samt att såväl nämnda lagförslag, som äfven förslaget till lag om härordningen och om öfvergång från nuvarande till den nya härordningen, blifvit granskade och godkända af chefen för ecklesiastikdepartementet i de delar, som angå militäröfningar vid läroverken och fullgörande af sådana öfningar före afläggandet af vissa examina, ytttrade chefen för sjöförvarsdepartementet beträffande § 27 punkten 3 samt 37 § af förslaget till lag om allmänna värnpligten:

§ 27 punkten 3. Då det skulle för sjöförsvaret medföra en icke obetydlig kostnad och för handelsflottan stor olägenhet att öfva samtliga vid flottan värnpligtige; och då lotsar och lotslärlingar, hvilka redan nu äro från vapenöfning frie, så väl som sådana sjömän, hvilka under en längre tid haft anställning i utrikes sjöfart, måste besitta en sådan sjövana att befrielse för dessa värnpligtige från skyldigheten att undergå vapenöfning i fredstid torde kunna utan olägenhet medgifvas, har jag ansett detta böra ske. Deremot synes mig desse värnpligtige för förmånen af befrielsen från vapenöfning böra vidkännas skyldigheten att intill 32 års ålder tillhöra flottans reserv.

§ 37. För erhållande af nödig reserv af förhandsmanskap har jag ansett de värnpligtige, hvilka haft anställning i flottans stam eller reserv, böra intill 32 års ålder tillhöra reserven, hvarjemte jag funnit den tid, hvarunder sådan värnpliktig skall hafva innehaft anställning vid flottan för att derigenom anses hafva fullgjort sin värnpligt, böra, till likhet med hvad i detta fall i § 36 finnes i fråga om stamsoldat förslaget, bestämmas till minst 5 år.

Chefen för landtförvarsdepartementet hemstälde härefter,
att Kongl. Maj:t, med godkännande för sin del af den framlagda planen till ny härorganisation, tacktes i nådig proposition, sådan den finnes detta protokoll bilagd, med åberopande

af 80 § Regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga de nu anmälda förslag till lagar:

1:o om härordningen,

2:o om upprätthållande af härens stamtrupp,

3:o om allmänna värnpligten samt

4:o om öfvergång från nuvarande till den nya härordningen.

Chefen för landtförsvarsdepartementet yttrade vidare:

De af landtförsvarskomitén föreslagna grunder för härens aflöning, underhåll och beklädnad kunna naturligtvis icke genast vid öfvergångstidens början utan åtskilnad tillämpas å hela den till hären hörande personal. Sålunda måste först och främst nu tjenande korpraler med vederlikar och manskap, så länge äldre tjensteaftal med dem fortfar, tillgodonjuta aflöning enligt nu gällande stater. Bland härens öfriga personal lära numera finnas högst få, som icke, på grund af vilkor vid deras antagande, äro underkastade den förändring i aflöningsförmånerna, hvilken i sammanhang med ny härorganisation bestämmes. Vid de *till indragning afsedda regementen och kårer*, der tjenstgöringsförhållandena i allmänhet torde blifva oförändrade, synes emellertid skäl icke förefinnas att tillämpa de nya aflöningsgrunderna i andra fall, än der särskilda omständigheter undantagsvis dertill föranleda, nemligen dels, på sätt landtförsvarskomitén föreslagit, för fanjunkare och sergeanter, der vid jag dock anser sådan förmån icke skäligen kunna utsträckas till de fanjunkare och sergeanter, som komma att kvarstå vid Hallands infanteribataljon och Gotlands nationalbeväring och hvilka enligt nu gällande stater åtnjuta betydligt lägre aflöning än de öfrige, dels ock för öfrigt för alla de tjenstemän, hvilka, i händelse de kvarstode vid nu till dem utgående förmåner, skulle komma i bättre ställning, än tjenstemännen i motsvarande grad vid sådana truppaafdelningar, som skola bibehållas. Föreskrifter i sistnämnda hänseende äro ock nödiga af den orsak, att vederbörande ingalunda skulle finna med sin fördel förenligt att söka transport till tjänster med ringare aflöning, än den de förut åtnjuta.

Från den allmänna regeln, att de nya aflöningsgrunderna deremot böra genast tillämpas vid *de truppaafdelningar, som skola bibehållas*, måste äfven göras undantag för några mera speciela fall; och då enligt öfvergångslagen general- och regementsbefälen beräknas icke förr, än den 1 Oktober det år, den nya härordningen träder i kraft, komma att intaga de förläggningssorter, som för dem bestämmas, lära generaler och regementschefer m. fl. i de fall, der ständig inqvartering eller ersättning därför ej hitintills till dem utgått, böra komma i åtnjutande af sådan förmån först från och med den dag, de intagit de bestämda förläggningssorterna. Samtliga öfvergångsstadganden rörande aflöningen

anser jag emellertid böra göras gällande endast tills vidare, enär först längre fram fullt tillfredsställande erfarenhet torde kunna vinnas angående de bestämmelser, som till öfvergångens befrämjande och till förekommande af statsverkets onödiga betungande kunna af behovet påkallas.

I enlighet med hvad jag sålunda anfört, anser jag särskilda föreskrifter rörande aflöningen böra med afseende å förhållandena under öfvergångstiden tilläggas de af landtförsvarskomitén i dess förslag angående härens aflöning m. m. upptagna bestämmelser, hvarjemte hit måste hänföras hvad i komiténs förslag till öfvergångslag är intaget rörande aflöningen under samma tid.

Departementschefen föredrog härefter ett af honom sammanfattadt fullständigt förslag angående grunderna för härens aflöning, underhåll och beklädnad samt hemställde,

att Kongl. Maj:t täcktes uti nådig proposition, sådan den finnas bilagd detta protokoll, äska Riksdagens gillande af de, i öfverensstämmelse med det nu föredragna förslaget, i propositionen upptagna grunder för härens aflöning, underhåll och beklädnad jemte öfvergångsbestämmelser i ämnet;

samt att, derest denna hemställan af Kongl. Maj:t i nåder bifölles, nämnda grunder finge i erforderliga delar iakttagas vid uppgörande af den kostnadsstat för landtförsvaret, som för första öfvergångsåret, eller år 1884, skulle för Riksdagen framläggas.

Chefens för landtförsvarsdepartementet ofvan omförmälda särskilda framställningar, hvilka Statsrådets öfrige ledamöter biträdde, behagade Hans Maj:t Konungen till alla delar gilla och bifalla; och skulle utdrag af protokollet bifogas de nådiga propositioner, som i följd häraf komme att till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Eugène Peyron.